

***Nowe spojrzenie na proces
statystyczny, dostawców
i odbiorców danych na podstawie
doświadczeń Departamentu
Handlu i Usług GUS***

Zmiany. Usprawnienia. Eksperymenty. Innowacje

Jolanta Szutkowska

Naczelnik Wydziału Rozwoju i Innowacji

Departament Handlu i Usług GUS

Plan prezentacji

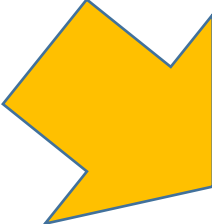
- **Nowe spojrzenie na ekosystem danych - uwarunkowania**
- **Data stewardship i data steward**
- **Nowe spojrzenie – proces statystyczny**
- **Nowe spojrzenie – dostawy danych**
- **Nowe spojrzenie – odbiorcy danych**
- **Podsumowanie**

Nowe spojrzenie na ekosystem danych - uwarunkowania

- digitalizacja gospodarek, postęp technologiczny, rozwój AI
- bogaty ekosystem danych, economy based on data versus economy driven by data
- regulacje prawne np. Data Governance Act, Data Act – cel: ład w przestrzeni danych, nowe role, obowiązki, altruizm danych, sprawiedliwy dostęp do danych

Data stewardship i data steward

Data stewardship - funkcja zarządzania danymi, która obejmuje i łączy zestaw umiejętności i praktyk umożliwiających i promujących dostęp do danych oraz ponowne wykorzystanie danych do celów statystyk oficjalnych i/lub niekomercyjnych badań w sposób systematyczny, zrównoważony i odpowiedzialny.

Data stewards-opiekunowie danych - ułatwiają współpracę i partnerstwa w zakresie danych skupiając się na zapewnianiu funkcjonalnego dostępu do danych i ich ponownego wykorzystania w interesie publicznym.

Data stewardship i data steward cd.

- Zarządzanie dostępem do danych i ponownym ich wykorzystaniem na potrzeby oficjalnych statystyk i badań (m.in. nadzór nad dostępem, zarządzanie ryzykiem, zarządzanie metadanymi, dokumentacja danych, jakość danych, interoperacyjność, terminowe udostępnianie, kontakt z użytkownikami)
- Zarządzanie partnerstwami i zaangażowaniem społeczności – m.in. współpraca interesariuszy w zakresie opiniowania produktów, wypracowywania standardów, zawierania umów
- Zarządzanie zasobami wewnętrznymi, interesariuszami i wiedzą specjalistyczną – m.in.- komunikacja zewnętrzna i wewnętrzna, nadzór nad dostępem do danych i ich wykorzystaniem

Data stewardship i data steward dok.

- Dbanie o zrównoważony rozwój m.in. dostęp do danych prywatnych na potrzeby statystyk oficjalnych, opracowanie uzasadnienia biznesowego w zakresie udostępniania i ponownego wykorzystania danych
- Spostrzeżenia stewardów - podnoszenie świadomości na temat spostrzeżeń, obieg informacji zwrotnej od interesariuszy i społeczeństwa

Nowe spojrzenie – proces statystyczny

- Tematy rozwojowe, innowacyjne z obszaru handlu i usług: nowe wskaźniki cen do pomiaru inflacji (np. OOH, wskaźniki autorskie), eksperymentalne wskaźniki najmu nieruchomości komercyjnych, wskaźniki cen kupna-sprzedaży nieruchomości komercyjnych na podstawie danych z baz pozastatystycznych, e-commerce i karty płatnicze, eksperymentalne statystyki z zakresu międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa i płci (STEC by gender), dedykowane produkty dla konkretnych użytkowników – np. kalkulatory z infrastruktury kolejowej, drogowej, budowlanej, wskaźnik waloryzacji dla inwestycji telekomunikacyjnych, edukacja statystyczna- cykliczne spotkania o cenach do kawki adresowane m.in. do ankietatorów, poświęcone zagadnieniom merytorycznym, w tym działaniom innowacyjnym
- Input: A. źródła tradycyjne (badania), B. źródła mieszane- statystyka wieloźródłowa (badania+źródła alternatywne), C. źródła alternatywne (przekazywanie danych i metadanych, harmonizacja i standaryzacja zmiennych w celu interoperacyjności i spójności- zwracanie uwagi na definicje zmiennych, stosowane kody i klasyfikacje, ocena jakości, zachowanie tajemnicy statystycznej, tajemnicy handlowej, tajemnicy przedsiębiorstwa, ochrona praw autorskich i własności intelektualnej, etyka, współpraca na zasadach: wiarygodności i zaufania)

Nowe spojrzenie – proces statystyczny dok.

- Przetwarzanie – walidacja, interoperacyjność i integracja danych, algorytm SMART, agregacja, kalkulacja wskaźników – zachowanie procedur tajemnicy statystycznej i jakości danych
- Output – ocena jakości produktu przez użytkownika, cykl życia produktu, odpowiedź na potrzebę dedykowaną, odpowiedź na potrzebę masową, etyka

Nowe spojrzenie – dostawy danych

- Respondent, gestor danych, w tym prywatny gestor danych – współtwórca programu badań statystycznych - luka informacyjna jako szansa dla rozwoju badawczego, inicjator/ współkreator procesów badawczych, pomysłodawca – wykorzystanie potencjału intelektualnego interesariuszy danych do rozwoju statystyki publicznej
- Różne cele statystyki publicznej i prywatnych gestorów danych - dążenie do przewagi konkurencyjnej prywatnych gestorów danych versus społeczna odpowiedzialność biznesu i zdolność do tworzenia dobra publicznego
- Budowanie partnerstwa statystyki publicznej z prywatnymi gestorami danych i zasada fair play
- Wykorzystywanie filozofii data stewardship w kontaktach z respondentami, gestorami danych, w tym prywatnymi gestorami danych

Nowe spojrzenie – odbiorcy danych

- **Profilowanie interesariuszy statystyki publicznej**
- **Sprecyzowane potrzeby interesariuszy a produkty statystyczne – produkty dedykowane versus produkty masowe**
- **Cykl życia produktu statystycznego – modernizowanie produktów przestarzałych a wdrażanie innowacyjnych produktów, czas oferowania użytkownikom tego samego produktu**
- **Produkty interdyscyplinarne, wielodzinowe**

Podsumowanie

- 1). **Kształtowanie nowego sposobu postrzegania rzeczywistości – patrzenie szerokie, interdyscyplinarne, łączenie faktów z różnych dziedzin, otwartość i chłonność umysłu**
- 2). **Potrzeba sukcesywnego wdrażania rekomendacji data stewardship do praktyki statystycznej na przykład w kontekście kontaktów statystyków z respondentami i dostawcami danych oraz odbiorcami danych, a także podnoszenie świadomości danych wśród społeczeństwa,**
- 3). **Możliwości rozwoju, jakie wynikają z kształtowanie nowych perspektyw patrzenia na proces statystyczny, dostawców i odbiorców danych**

Podsumowanie cd.

- 4). Wartość dodana z budowania partnerstwa z prywatnymi gestorami danych,
- 5). Korzyści jakie mogą wynikać z przenoszenia rozwiązań z innych dziedzin życia do praktyki statystycznej (np. profilowanie konsumentów i badania jakościowe zachowań konsumentów)

Podsumowanie cd.

Przydatna lektura:

- Empowering society by reusing privately held data for official Statistics - A European approach. Final report prepared by the high-level expert group on facilitating the use of new data sources for official Statistics, 2022 edition, Eurostat
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/868 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie europejskiego zarządzania danymi i zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1724 (akt w sprawie zarządzania danymi) – wejście w życie od 24 września 2023 r.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2854 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie zharmonizowanych przepisów dotyczących sprawiedliwego dostępu do danych i ich wykorzystywania oraz w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2017/2394 i dyrektywy (UE) 2020/1828 (akt w sprawie danych) – wejście w życie od 12 września 2025 r.

Podsumowanie dok.

Dziękuję za uwagę

*Nowe spojrzenie jest jak różowy diament wśród diamentów.
Tworzy nową rzeczywistość z nowymi możliwościami.*

Jolanta Szutkowska

J.Szutkowska@stat.gov.pl